

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра економіки природокористування та економічної теорії

Затверджено

Проректор з науково-педагогічної і
навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С.В. _____
«_____» _____ 20__ р.

Основи економічної теорії

Програма

вибіркової навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
напряму підготовки 6.030402 «Правознавство»

Луцьк – 2015

**Програма навчальної дисципліни «Основи економічної теорії» для студентів 1 курсу
напряму підготовки 6.030402 «Правознавство». – 21 вересня 2015 року. – 9 с.**

Розробники:

**к.е.н., доцент кафедри економіки
природокористування та економічної теорії _____ **Матвійчук Н.М.****

Рецензент:

**д.е.н., проф., завідувач кафедри економіки
природокористування та економічної теорії _____ **Стрішенець О. М.****

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри економіки
природокористування та економічної теорії**

протокол № ____ від _____ 2015 р.

Завідувач кафедри: _____ (Стрішенець О.М.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною комісією інституту
економіки та менеджменту**

протокол № ____ від _____ 2015 р.

Голова науково-методичної
комісії інституту _____ (Бегун С.І.)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № 2 від 21 жовтня 2015 р.

© Матвійчук Н.М., 2015

Вступ

Програма навчальної дисципліни “Основи економічної теорії” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів напряму підготовки “Правознавство»

Предметом вивчення навчальної дисципліни є проблеми ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимально ефективних результатів у задоволенні невпинно зростаючих людських потреб.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна “Основи економічної теорії” є методологічною основою для всіх економічних наук: “Макроекономіка”, “Мікроекономіка”, “Економіка підприємства”, “Маркетинг”, “Фінанси підприємств”, “Державні фінанси” та ін.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів:**

1. Загальні засади економічного розвитку.
2. Теоретичні основи мікроекономіки.
3. Основи макроекономіки.
4. Світове господарство і форми міжнародних економічних відносин.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни є комплексне вивчення економічних категорій та процесів, закономірностей функціонування економічних систем, поведінки господарюючих суб'єктів в ринкових умовах, ґрунтовне пізнання проблем ефективності використання суспільством обмежених виробничих ресурсів і шляхів досягнення максимально ефективних результатів у задоволенні невідкладно зростаючих людських потреб.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни “Основи економічної теорії” є:

- володіти категоріальним апаратом та методологією дослідження;
- науково обґрунтувати загальні основи економічного життя суспільства;
- сформулювати адекватні уявлення про суть економічних явищ і їх взаємозв'язки;
- вивчити механізм дії економічних законів і їх використання людьми у процесі господарської діяльності;
- визначити суттєві риси та особливості розвитку економічних систем;
- з'ясувати роль економічної теорії у розробці шляхів формування соціально-орієнтованої економічної системи суспільства;
- сформулювати культуру економічного мислення
- навчити практично застосовувати здобуті знання, приймати оптимальні господарські рішення в умовах обмежених виробничих ресурсів з метою задоволення потреб індивіда та суспільства на мікро- та макрорівні;

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- економічні категорії та економічні закони;
- закономірності та особливості функціонування економічних систем;
- загальні основи суспільного виробництва і закономірності його розвитку;
- термінологію і основні методи економічного аналізу на мікро- та макрорівні;
- проблеми економіки, закономірності її розвитку, суперечності, методи регулювання;
- принципи раціонального поведіння господарських суб'єктів на ринку;
- економічні основи функціонування та розвитку світового господарства.

вміти :

- використовувати знання про економічні категорії і закони для аналізу основних економічних явищ та процесів в світі, країні, регіоні;
- застосовувати методи економічного аналізу при дослідженні економічних процесів та явищ;
- аналізувати особливості розвитку та становлення економічних відносин між людьми у процесі господарської діяльності.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин / 4 кредити ECTS.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

I семестр

Змістовий модуль 1. Загальні засади економічного розвитку.

Тема 1. Економічна теорія як наука

Економіка як складова теорії та практики в суспільстві. Еволюція предмету та основні школи економічної теорії. Категорії, закони та функції економічної теорії. Структура й методи економічної науки.

Тема 2. Економічна система та відносини власності

Сутність та структура економічної системи. Типи, види й моделі економічних систем. Економічний зміст відносин власності. Типи, види і форми власності.

Тема 3. Економічні потреби суспільства та їх зв'язок з виробництвом

Економічні потреби та інтереси як рушійні сили господарської діяльності. Суспільне виробництво: суть та основні форми. Основні фактори виробництва. Проблема економічного вибору. Крива виробничих можливостей.

Тема 4. Товарне виробництво як основа ринкової економіки

Ринок: суть та умови функціонування. Етапи формування ринку. Структура ринку. Функції ринку. Інфраструктура ринку. Товар і його властивості. Альтернативні теорії вартості.

Тема 5. Гроші та грошова система

Еволюція грошей. Функції грошей. Види грошей. Грошова маса та грошові агрегати. Грошовий обіг та його закони. Грошова система: суть, структура і типи.

Змістовий модуль 2. Теоретичні основи мікроекономіки.

Тема 6. Основи мікроекономічного аналізу

Мікроекономічні суб'єкти та їх поведінка. Попит і пропозиція: сутність, закони та фактори. Ринкова рівновага, її зміни та відхилення. Еластичність попиту і пропозиції.

Тема 7. Підприємництво в ринковій економіці

Підприємництво: суть, основні принципи та функції. Організаційно-правові форми підприємницької діяльності. Види підприємств за розміром та формою власності. Об'єднання підприємств у ринковій економіці.

Тема 8. Доходи і витрати підприємства

Витрати підприємства у коротко- та довгостроковому періоді. Собівартість продукції: види та шляхи зниження. Дохід та прибуток підприємства. Норма прибутку та чинники, що її визначають.

Тема 9. Конкуренція і монополія у ринковій економіці

Конкуренція: суть та значення в ринковій економіці. Закон конкуренції. Ринок чистої конкуренції. Поведінка підприємства в умовах чистої монополії. Монополістична конкуренція та диференціація товару. Характеристика ринку олігополії: ознаки, види та показники. Методи конкурентної боротьби. Антимонопольна політика держави. Антимонопольне законодавство.

Тема 10. Ринок праці

Ринок праці та ставка зарплати. Суть, форми і системи заробітної плати. Диференціація ставок зарплати.

Тема 11. Ринки капіталу та землі

Капітал: суть, види та властивості. Форми і процес кругообігу капіталу. Відсоток та фактори його зміни. Ринок землі: сутність, рента та ціна землі.

II семестр

Змістовий модуль 3. Основи макроекономіки.

Тема 12. Національна економіка та її основні показники

Сутність макроекономіки та цілі макроекономічної політики. Економічний зміст та принципи системи національних рахунків. Валовий внутрішній продукт (ВВП) та методи його обчислення. Інші макроекономічні показники та їх вимірювання.

Тема 13. Економічні цикли та економічне зростання

Сутність та причини виникнення економічних циклів. Фази економічного циклу та види економічних циклів. Економічне зростання: сутність та види. Фактори та наслідки економічного зростання.

Тема 14. Інфляція та безробіття як прояви макроекономічної нестабільності

Зайнятість та причини виникнення безробіття. Види безробіття та його вимірювання. Соціально-економічні наслідки безробіття. Державне регулювання зайнятості. Інфляція: сутність, причини виникнення та види. Соціально-економічні наслідки інфляції. Антиінфляційна політика держави.

Тема 15. Доходи населення й соціальна політика

Доходи населення та їх вимірювання. Розподіл доходів у суспільстві. Крива Лоренца. Добробут населення та соціальна політика держави.

Тема 16. Кредитна система та грошово-кредитна політика

Кредит: зміст, функції і принципи функціонування. Форми та види кредиту. Кредитна система та її структура. Види комерційних банків та їх операції. Роль Національного банку в банківській системі. Суть та цілі грошово-кредитної політики. Види та інструменти грошово-кредитної політики.

Тема 17. Бюджетно-податкова політика

Державний бюджет та його функції. Доходи і видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит: причини виникнення та способи погашення. Державний борг та способи його обслуговування. Податки та податкова політика. Крива Лаффера. Фіскальна політика та її інструменти.

Змістовий модуль 4. Світове господарство і форми міжнародних економічних відносин

Тема 18. Інтернаціоналізація економічних зв'язків та світове господарство

Інтернаціоналізація економічних зв'язків та міжнародний поділ праці. Інтеграційні процеси та угруповання. Світове господарство та процес глобалізації.

Тема 19. Міжнародна торгівля

Сутність, форми та особливості міжнародної торгівлі. Основні теорії міжнародної торгівлі. Зовнішньоторговельна політика: види й методи.

Тема 20. Міжнародний рух капіталу і робочої сили

Сутність, причини та форми міжнародного руху капіталу. Прямі та портфельні інвестиції, міжнародний кредит. Міжнародна міграція робочої сили: причини, етапи, тенденції та наслідки.

Тема 21. Міжнародні валютно-фінансові відносини

Міжнародна валютна система та її еволюція. Валютний курс та політика його регулювання. Платіжний баланс: структура та методи збалансування.

Форма підсумкового контролю успішності навчання

Формою підсумкового контролю успішності навчання є залік.

Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки до семінарських занять з дисципліни “Економічна теорія” для студентів денної форми навчання спеціальності “Правознавство”// Н.М. Бобох. - Луцьк: ВНУ імені Лесі Українки, 2012. - 39 с.

2. Тестові завдання для підсумкового контролю знань студентів денної форми навчання неекономічних напрямів підготовки з дисциплін «Економічна теорія» і «Основи економічних теорій» / упоряд. Стрішенець О. М. та ін.. – Луцьк: Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2013. – 148 с.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

В процесі вивчення дисципліни “Основи економічної теорії” використовуються наступні методи діагностики успішності навчання:

- поточне опитування;

- розв'язування тестових завдань;
- ділові ігри;
- підсумкове оцінювання по кожному змістовому модулю.

Список джерел

1. Аналітична економія: Макроекономіка і мікроекономіка : [підручник] : у 2 кн. / С. М. Панчишин, П. І. Острроверх, В. Б. Буняк. – Кн. 1 : Вступ до аналітичної економії. Макроекономіка. – К. : Знання, 2009. – 723 с.
2. Башнянин Г. І. Мікроекономічна теорія: [навч. посібник] / За ред. Башнянина Г. І. і Щедрої О. В. – Львів : Новий світ, 2007. – 640 с.
3. Безугла В. О., Постіл І. І. Мікроекономіка: [навч. посібник] / В.О. Безугла, І. І. Постіл. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 288 с.
4. Беляєв О. О. Політична економія : [навч. посібник] / О. О. Беляєв, А. С. Бебело. – К.: КНЕУ, 2001. – 328 с.
5. Вступ до економічної теорії. Курс лекцій. Частина 1. / З. Ватаманюк, С. Панчишин. – Львів : Новий світ-2000, 2005. – 352 с.
6. Гронтковська Г. Е., Косік А. Ф., Ряба О. І. Економічна теорія: [навч. посібник для сам. вивчення дисципліни] / Г. Е. Гронтковська, А. Ф. Косік, О. І. Ряба. – Рівне: НУВГП, 2010. – 370 с.
7. Економічна теорія : Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка : [навчальний посібник] / Білецька Л. В., Білецький Л. В., Савич В. І. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 652 с.
8. Економічна теорія: [підручник] / За ред. В.М. Тарасевича. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 784 с.
9. Економічна теорія: макро– і мікроекономіка: [підручник] / За ред. З. Ватаманюка та С. Панчишина. – К.: Альтернативи, 2001. – 606 с.
10. Економічна теорія: Політекономія: [підручник] / За ред. В. М. Тарасевича. - К. : "Знання", 2012. - 206 с.
11. Зазимко А. З. Політична економія : [структурно-логічний посібник] / А. З. Зазимко. – Вид. 2-е. – К. : КНЕУ, 2006. – 358 с.
12. Історія економічних учень: [підручник] / За ред. В.Д. Базилевича. – К.: Знання, 2004. – 1300 с.
13. Костюк В. С. Економічна теорія: [навч. посібник] / В. С. Костюк, А. М. Андрющенко, І. П. Борейко. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 282 с.
14. Мікроекономіка: [підручник] / За ред. В. Д. Базилевича. – К.: Знання, 2007. – 677с.
15. Основи економічної теорії / ред. В. Федоренко, Ю. Ніколенко. – К., 2005. – 510 с.
16. Основи економічної теорії: [навч. посібник] / За заг. ред. П. В. Круша та ін. – К.: Каравела, 2007. – 448 с.
17. Основи економічної теорії: політекономічний аспект / ред. В. Базилевича – К., 2004. – 616 с.

18. Основи економічної теорії: політекономічний аспект: [підручник] / За ред. Г. Климка. – К. – 2004. – 615 с.

19. Політична економія: [навч. посібник] / К. Т. Кривенко, В. С. Савчук, О. О. Беляєв. – К.: КНЕУ, 2001. – 508 с.

20. Шевченко О. О. Історія економіки та економічної думки : сучасні економічні теорії [Текст]: Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, – 2012. – 288 с.